

NIKIFAS EUGENIJAUS

OLASC
DROSILLA
CHARIKA

Preklad R. Merrilik

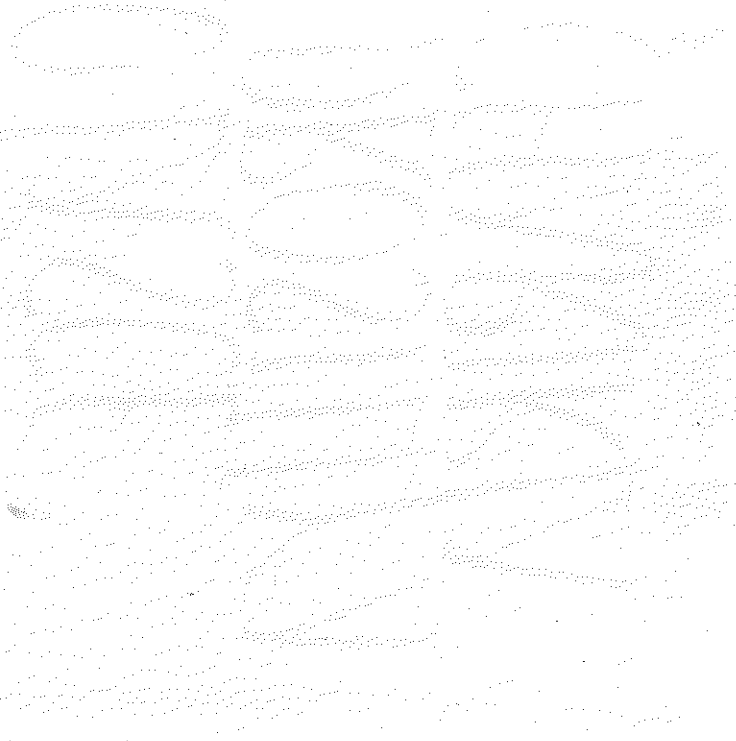
ODEON

1987

PŘELOŽIL RUDOLF MERTLÍK

ILUSTROVALA HERMÍNA MELICHAROVÁ

ILLUSTRATIONS © H. MELICHAROVÁ

*Chci líčit útěk Charikla a Drosilly,
jak bloudili, jak na moři je přepadla
zlá bouře, jak je při ní jali lupiči,
jak hladověli, byli v domě plném hrůs,
jak ze světla se octli v temném žaláři,
jak pouta železná je potom svírala,
jak byli nešťastně druh druhu zbaveni
a nakonec jak přec jen šňatek slavili.*

I

BŮH HÉLIOS,

ten zářící král hvězd a světla denního,
se v proudech Ókeanu ráno osvěžil,
pak vyjel nad obzor a stoupal nad zemí
tak doširoka rozpjatou, již s vozem svým
se nad vrcholky vznesl, když tu Parthové
se řítí k městu Barzu, ne však aby se
ho bojem zmocnili či strhli cimbuří,
skal kusy metajíce ze samostřelů
jak mračna proti hrabám, nebo strhli zdi,

vždyť měli na pomoc i želvy kované
i berany (však město dobýt nebylo
tak snadné — dokola ho obklopovaly
skal strmé oblouky a srázné útesy):
ti chtěli zajmout Barzany vně zdí a je
pryč odvíci i se všim jejich majetkem,
jenž v městě by jim přitom padl do rukou.

I rozvinul sbor parthské jízdy výzvědné
své řady k útoku, však dále od hradeb,
a potom náhle začal celé území
zle kolem pustošit. Tu naráz barbaři
svůj útok vedli ze všech stran a za kořist
se Mýsům dostalo, co bylo poblíž bran.
Ty ubožáky, kteří chtěli odpor klášť
hned svými meči pobili a ostatní
pak v těžkých poutech odtud hnali před sebou.
Strom každý poráželi ve svém bésnění,
ač zřeli, jak se tšhou plodů naklání.
Těž kozy, krávy brali, které nemohly
se do bezpečí hradeb zavčas utéci.
I ženy s sebou vlekli, ty zas děti své;

i plakaly tu matky nešťastné a též
i nemluvnata lkala, vždyť sát nemohla:
mok prsů mateřských, zdroj jejich života,
se nyní proměnil jen v krve krůpěje.
Ač léto nebylo, již žali barbaři
tam obilí a jím své koně krmili;
ač vinobraní nebylo, již úroda
se octla v lisu, jak tak po ní ničivě
se všude proháněla koní kopyta.
Zem celou zničili široko daleko
ti nepřátelé krutí, cizí Parthové.

Co dál? Když některým, co byli
před hradbou,
se podařilo utéct, mečům uniknout,
ti museli své šje, dříve svobodné,
teď vložit do jha nešťastného otroctví
a lkali nad svým přenešťastným osudem.

Ti, co se dovnitř hradeb dostali a tak
všem nepřátelským mečům unikli, ti hned
se hnali hledat v pevných hradbách bezpečí

a nařikali nahlas nad občany, co
z nich byli odváděni do otroctví. „Ach,
jak závistivý, krutý osud roztrhl
nás spolurodáky teď od sebe, ach, ach!
Ach, která z Lític, který mstivý osud as
v jeho podlých těch barbarů náš lid svobodný
teď vede? Pro které více třeba lkát?
Snad pro zabitě? Pro ty v poutech zajatce?
Či pro ženy, teď vdovy? Dívky nevdané?
Či pro děti, jež dosud strasti neznají?
Lkát sami nad sebou? Jak zlé to neštěstí!“
Tak prodlévali všichni ve svých útrapách
a společný zněl nářek těžký, veliký,
jak mužů, žen a dívek, tak i mladíků.
A zatím barbaři jen dbali o kořist
a myslili jen na to, kde co uloupit.
Vždyť člověk, nepřítel tak krutý, surový,
vždy pocítuje z toho radost největší,
když olupuje muže zcela nevinné.
Všem zajatcům svým dali pouta společně
a teprv potom začli pít a hodovat.

A byla mezi nimi kořist přeskvělá,
jež s ostatními byla v pevných okovech
a spolu s ostatními štkala: Chariklés,
muž krásný, s Drosillou snad ještě krásnější.
Ti barbaři si zatím sedli na pláni
a společně si brali z jídel zchystaných.
Byl palouk uprostřed, skvost půvabný, a kol
tam rostly vavříny a svěží cypřiše,
též plataný a duby a mezi nimi, hle,
i stromy ovocné a krásné stejně tak;
a na té louce vprostřed bylo přemnoho
jak lilíí, tak mnoho keřů růžových,
těch růží kalichy však byly zavěšené,
či lépe řečeno, spíš pootevřené
a zavíraly květ jak dívku v ložnici.
Lze tušit s jistotou, že příčinou těch krás
tu byly sluneční tak teplé paprsky:
vždyť kdykoli a v čase vhodném dopadnou
svou teplou silou na kalichy, vzápětí
ty obnaží svou růžodechou krásu. Zde
i potůček se dral ven ze země, ten zdroj

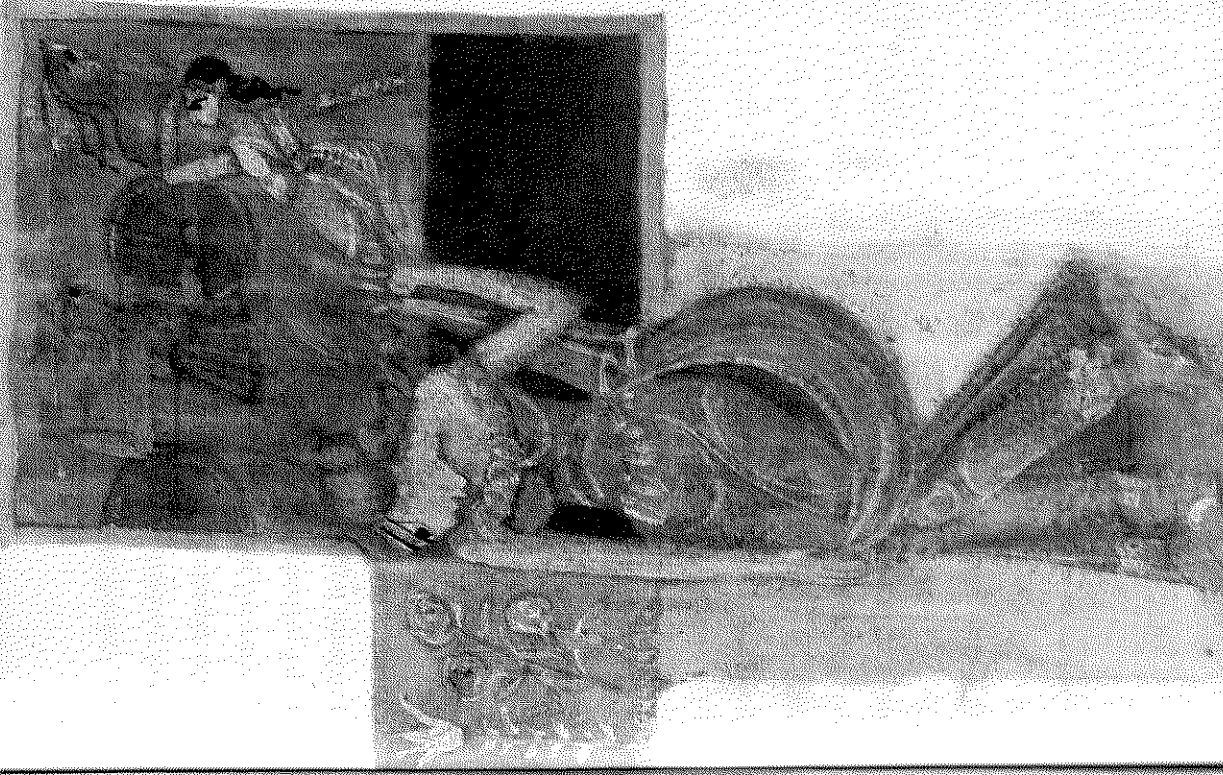
vždy průzračný a chladný, lahodný jak med.
A zprostřed vody ven se zdvíhal ještě sloup,
jenž uvnitř uměle byl takto vydlabán:
i podobal se dlouhé rouře, skrze níž
se voda prudce hnala do výše a tam
ji pohlcoval orel, jenž stál nahoře:
byl z kovu, zpracován jak vrchol umění,
a voda ta mu opět tekla ze zobce.
A uprostřed té krásné nádrže, hle, stál
kruh bělokamenných, též uměleckých soch:
ty vzešly z Feidiových rukou, jiné zas
sám Zeuxis vytvořil a Praxitelés též,
ti nejvýtečnější z všech mistrů sochařů.

A v pravé části oné rajské zahrady
plot ze dřeva též stál a za tou ohradou
byl oltář postavený k počtě Bakchově,
kde Barzané ten den tam svátek slavili:
vtom náhle zástup zločinných těch barbarů
se znenadání vrhal v stálém útoku
a přepadával všechny místní občany,
když právě byli mimo hradby ochranné

a s manželkami svými, s dětmi společně
tam boha Dionýsa slavnost slavili
a hodovali pod plachtami stanů svých.

A pro tu slavnost také dívka Drosilla
i s dívčinami všemi věku stejného
též vyšla z městských hradeb, aby společně
tam uspořádala rej skvělý taneční.
Ta podobna spíš byla nebi hvězdnému
vždyť oblečena byla k slavnostnímu dni
v šat purpurový, skvělý, zlatem zářící.
Květ mládí přespanilý, paže bělostné
a rty a tváře jako růže nachové,
dvě černé oči zdobil oblouk obočí,
pleť růžová, vlas lesklý, velmi bohatý
a ladně sčesaný, nos mírně zahnutý,
rty jako kalich růže, otevřený zdroj,
a z něho proudil sladký med plynoucích slov;
jak zářná hvězda země, růže na nebi,
šij štíhlá, líbezná a ladně protáhlá —
vše na ní půvabné: ty kroužky obočí,
zář světlá, růžová se z tváří linula

a zbytek obličje bílý byl jak snůh;
ta zlatá kadeř, plavé pletence, jak med
v nich odstín zlatistý, tak bohaté,
tak ladné, dýchající vonným nádechem;
jak zářily jí skráně, šije bělostná!
Z rtů jejích stékal nektar, také její hrud'
se leskla jako ranní rosou skropená,
jak mladý cypřiš byla její postava.
Nos půvabného tvaru, zoubky stésnané
jak řada perel bělostných a obočí
sě kruhovitě klene jako lučště,
jak luk vždy veselého boha Eróta.
Ba zdálo se, že příroda v ní spojila
směs mléka s růžemi. A jako malíř as
jí vytvořila tělo z nachu, z běloby.
Jal úžas nad tou krásou dívky, které tam
s ní v trávě tancily, kde Dionýsův chrám.
Zář vycházela z prstů, z uší dívčinyých,
zář démantů, jak oheň plápolající,
jak z drahokamů, ryzím zlatem spojených.
I z jejích paží záře šla jak ze zlata
a právě tak se stříbrem nohy leskly jí.

Tak vzácný, nevidaný byl té krásy vděk.
Když potěšili se svým lupem zlotřilci,
až do západu slunce, dlouho večer též
se věnovali pití, neboť barbaři
už od přírody mají radost z opilství
a chlastu holdují i radovánkám všem,
a zvláště, když se jim tak snadno podaří
kdes cizí kořist získat, velmi bohatou —
tu konečně se všichni zvedli od stolů
a vzápětí se odebrali na lůžko.

Vtom Kratylos (tak zval se parthský velitel)
se trochu probral z mrákot toho opilství
a mluvil k satrapovi (Lysimachos slul):
„Už vína sytí jsme a rovněž pokrmů
a dost jsme užili i opilosti, jež
nám do zřítelnic očních spánek přivádí;
už, satrapo, je čas i spánku oddat se,
když tolik radovánek jsme tu užili.

Ty ovšem, srdce vskutku nejbdělejší, vez,
ty jediný z nás nyní nesmíš na lože.
Nuž jdi a vyber si pár zdatných vojáků
a kolem zajatců jeď hlídat na koni,

je stráž a hlídka, objížděj je ze všech stran,
tak aby nikdo z nich snad tajně neprchl
a tím nás nepřipravil o radostný smích,
neb aby odvážně se vrhnout nechtěli
pak na vojáky naše, kteří sladce spí.“

Když Lysimachos satrapa teď zaslechl
ta nepřijemná slova vojevůdce,
hned spánek zapudil a spěchal na hlídku
svých zajatců a těch, co v Barzu přemohli.
Tu zjevil se bůh zářící Hélios, jel
zas na voze a po všech zemích kolkolem
svým světlem rozšiřoval všude velký jas
a ukazoval tak, že vzejde skvělý den;
vtom vůdce parthský již se probudil a byl
pln obdivu, jak skvěle Lysimachos bděl,
hned pochvalou ho pocítil, navíc slíbil mu
i velkou odměnu a prohlásil, že část,
tu větší, přidělí i jeho vojákům.
„Vždyť ti, co vykonali víc než ostatní,
ti zaslouží si také větší odměnu.“

Když tohle prohlásil, hned z lůžka zvedl se,
s ním povstalo i všechno vojsko barbarů
a chystali se rychle k další cestě zas.
Hned rozptýlená stáda houfně sehnali,
shluk koz a krav a v poutech všechny zajatce,
a podle nařízení vůdce Kratyla

je přímo do své vlasti hnali před sebou.

Když páteho dne pak tam dorazili již,
tu do vězení vrhli v poutech zajatce
a přidali k nim jiné bédné zajatce,
tu část, co z kořisti již dříve vězněna.

Co do vězení byli dáni, leželi

tam na zemi a hlavy měli skloněné
a nařikali nad svým krutým osudem;

jen ty tam velebili, chvátili jen ty,

co zahynuli mečem. Tak šli daleko,

že dobrodiním pro ně zvali krutou smrt.

Vždyť jestliže duch tone v hrozně bolesti,
tu často žádnou radost nemá z života.

A Drosilla, již krutý osud neblaze
a přenešťatně odtrh od Charikleia
(byl jejím snoubencem, ač podle jména jen),

ta byla uvězněna v domě Chrysilly,
jež tehdy byla choť Partha Kratyla.

Tu Chariklés, jenž zavřen ve vězení byl,
jak řekl jsem už, začal takto naříkat:

„Ach, která z Lític, mocný Die Olympský,
ach, která mohla vyrvat dívku z náruče
tak velmi nešťastného Charikla?“ A pak,
a ještě hlasitěji, zvolal Chariklés:

„Ach běda, Drosillo, kam jdeš, kde zůstáváš?
A k jaké práci otrocké jsi určena?

Či někdo z krutých nepřátel tě zahubil?

Či někde živoříš a chodíš jako stín?

Snad pláčeš? Směješ se? Jsi mrtva? Uniklas
tam smrti? Smutná jsi, či veselá, zda máš
strach z meče nebo ne? Jsi bita? Trpělas
a trpíš? S kterým vládcem sdílíš lože teď?

Ach, který nepřítel je nyní pánem tvým
a z prstů tvých teď pohár s vínem přijímá?

Či pěstí barbarskou tě bije cizák ten,
když přemnoho již vypil vína — bije tě,
když chybíš snad, ač nerada? To neštěstí!

Či chtivé oči k tobě vládce upíná
a nebude přát ani sňatku našemu?
Však dřív než se tě zmocní, Chryzilla ti dá
v své žárlivosti jed a tím tě zahubí.

Ó, Dionýse, synu Diův, proč jsi mi
už dávno přislíboval sňatek s Drosillou,
když mnoha oběťmi jsem tebe za ni ctil —
ach běda, ctil jsem věstce útrap takových!
A ty, má Drosillo, zda v srdci vzpomínáš
si na milovaného svého Charikla
jenž ve vězení nyní pláče, naříká?

Tys zapomněla věru na Dionýsa
a na to, že ti slíbil sňatek s Chariklem,
když sužují tě nyní strasti veliké,
vždyť zajatkyňe jsi a trpíš bolestně.“

Když stále Chariklés tak mluvil k Drosille
a truchlil nad neštěstím, mladík jakýsi
vtom k němu přistoupil — byl ušlechtilý zjev,
i hlas měl příjemný, byl spoluzajatec
a spoluvězeň, také zřejmě cizinec —,

ten usedl si vedle Charikla a chtěl
tak spolutpítel svého potěšit:
„Už zanech konečně těch nářků, Charikle!
Svol, abych s tebou mluvil, ty pak odpovíš
a vlídným rozhovorem takto ulehčíš
tu velmi těžkou tíhu svého zoufalství.
Vždyť řeč je v každém žalu lékem účinným
a duše takto nejlíp síly nabude:
ten žhavý oheň bolu jinak nezhasí,
kdo nevyličí důvod žalu jinému,
kdo umí zarmoucené těšit v zármutku.“

I pravil Chariklés: „Máš pravdu, Kleandre!
Vždyť ostatně už tento pouhý rozhovor
mi stačí, aby mnoho z útrap zkonejšil.
Jak vidíš, příteli, už nastala však noc,
a proto bude vhodné noci poslechnout.
Nuž dovol, abych nyní údům pohověl,
zda snad bych krátký spánek dopřál očím svým
a pozapomněl trochu na své útrapy.
A zítra pak, až tato noc nám uplyne,
vše uslyšíš, co strastí zažil Chariklés.“

Co takto Chariklés již usnul, Drosilla
v té chvíli z hlubin srdce trpce vzdychala,
když v Chrysilině síni dlela na lůžku:
vždyť sladký spánek, jenž se snes jí na víčka,
přec nijak nemohl tu dívku přemoci.
„Má milá duše,“ děla, „choti Charikle,
můj *choti* Charikle, ač podle jména jen,
ty v této chvíli kdesi ve vězení spíš
a nevzpomeň ani na svou Drosillu,
tys pro přítomné strasti na ni zapomněl,
i na náš obapolný příslib manželství,
i na to, že bůh kdysi tobě přítkl mne,
jen tobě, Charikle — žel, byl to jenom slib!“

Však Drosilla, ta pro Charikla vzdychá jen
a usedavě pláče, oči plné slz,
a tobě vycítá, spíš ale osudu,
že zapomínáš zcela na svou nevěstu.
„Můj Charikle nešťastný, ach jaký to
zlý osud krvavě teď s tebou bojuje,
jenž dříve stíhal mne, tvou dívku Drosillu
a roztrhnout chce naše spojení — to však
už nelze roztrhnout a vedví rozervat.“

(Proč syt už nejsi, závistivý Osude,
tou řadou minulých mých svízeli,
i všemi nynějšími útrapami, proč
mě svíráš odloučenou od Charikleu?
Tma žaláře by byla pro mne milejší
než světlo — odsouzena být v něm s Chariklem —
já s ním bych ihned zítra do vězení šla.)
Ať osud, Charikle, nás stíhá sebevíc,
ať odtrhnout chce od sebe nás milence
a usiluje, běda, oba rozdělit,
ač jeden pro druhého věrně dýcháme,
když zavázali jsme se slibem vzájemným,
je třeba nepodlehnout, nezapomenout,
a proti osudu, byť nejkrutějšímu,
se odít statečností, co lze největší.

Ty spíš však, zapomínáš na svou Drosillu,
jež lká a zapřísahá bohy, aby jí
už nikdy neodtrhli od Charikleu.
Lne břečtan k dubu — těžko lze ho odtrhnout,
vždyť od mládí jsou spolu v pevném objetí,
tak srůstají a zdá se, že se změnily

jen v jedno tělo, které chová sílu dvou:
tak také Drosilla a ženich Chariklés
jsou jedno tělo, mysl, duše jedna jen.
Přec všera však, když vládce seděl u stolu,
již zřejmé bylo: živí lásku přemocnou
a okem plným vášně chtěl ji projevit.

Ach běda, Charikle, ty sladké jméno mé,
ach jaký bude konec našim útrapám?
Teď odloučena od tebe bych za jakous
já měla útěchu, jen spatřit alespoň
ten žalář, v němž jsi uvězněn. I to by mi
teď bylo útěchou, jen kdybych věděla,
kde nyní jsi a kde spíš a kde sedíš as.
Už nespi, aťli můžeš spát, a vzpomínej
teď na Drosillu — vzdychá, pláče pro tebe!
S ní vzdychej teď a plač a s ní se nyní rmuť.
Vždyť nejsi, Charikle, tvrdý jako dub,
já vím, že také vzdycháš, slzy proléváš
a nespiš, ač je půlnoc, a že mnoho též
teď na Drosillu myslíš, svoji nevěstu.

Přijď, Spánku, sem a mne se zmocni nablouho,
zda osvěží mě sen, jenž pak se zjeví mi
a mileneho ukáže mi Charikla.

Vždyť ti, co milují a touží, častokrát
si přejí aspoň ve snách spolu rozmlouvat
a dýchat, když se ve dne vidět nemohou.“

Co promlouvala takto dívka Drosilla
a hořce nařikala, lkala v noční tmě,
už vzešel nový den zas oněm zajatcům,
co uvěznění byli bídně v žaláři,
kde vládla temnota tak hluboká, že tam
jas denní nepronik a den se změnil v tmu.

II

Ne dlouho po svítání, když slunce zářící
skrz úzké škvíry toho zlého žaláře
též skrovný paprsek tam vrhlo na vězně,
jak dovnitř oněch temnot přec jen proniklo:
hned jediný z nich procit, totiž Chariklés;
když zhléd, že ostatní spí spánkem hlubokým,
sám z hlubin srdce v bolu zasténal a děl:

„Ó, přátelé, mí druzi stejně spoutaní,
vy plným právem spíte takto hluboce,
vám mocné kouzlo lásky v srdce nevniklo

ni strastiplná touha milostná, a též
vám v srdci nevládne syn mocný Venušín:
i není div, že spánku oddáváte se
hned od počátku noci k slunec východu.
Sám Erós obvykle v čas noční mocněji
se vkrádá do duší všech zamilovaných,
vždyť tehdy za nočního klidu kolkolet
jsou zcela otevřena srdce pro něho.
Ó Eróte s tak mocnou silou, kéž bys ty
žár lásky nesesílal lidem pozemským!
Když ale týráš všechny, proč štěstí nedáváš
jim všem a mnohé trápíš mnoha bolestmi,
než konečně se jejich touha naplní?"

Dál Chariklés jen tise truchlil pro sebe
a při tom nátku ronil slzy potokem,
vždyť Erós obvykle se z pláče raduje
a na ztrápené duše krutě doléhá.
Však Chariklových slz si všiml Kleandros.
Jak procit, spěchal hned v tu stranu vězení,
kde Chariklés měl kousek země za lůžko,
a pravil: „Zdráv buď, druhu, spluvěžní můj!

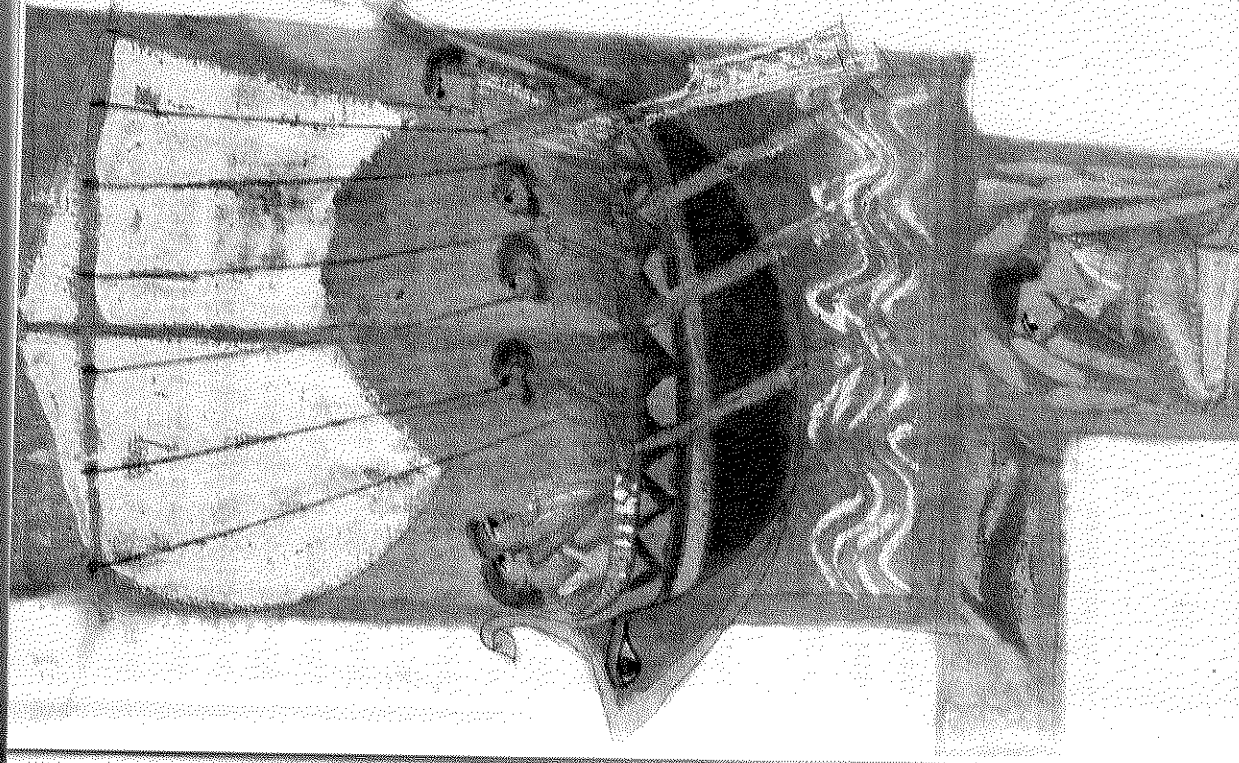
Ted', Charikle, mi povíš, cos mi příslibil,
vše o svých velkých strastech, o zlých
trampotách.

Já zde si sednu, blízko u tebe a chci
tvůj příběh přezalostný slyšet pozorně.
I sám si ulehčím v svém velkém zármutku,
když vypovíš mi všechno, co tě tíží tak,
a Kleandroví, jenž tvým spoluvězněm je,
tím zase dodáš síly v jeho útrapách,
vždyť nejsi jen ty sám zde v tomto vězení.
Snad byl jsi dříve vězněn v jiném žaláři
a mocné lásky žár tě trýzní vysoušel:
však věz, že ani já jsem nebyl bez lásky
a dřív než ty jsem nebyl v žalář uvržen
jak neznalý všech citů milostných, jak ten,
jenž nezakusil útrap, jimiž trápí teď
zlý osud tebe, který v poutech lásky tkvíš.
Že trpíš? Toužím též, ach, po Kalligoně,
té krásné dívce, již mi dřív už vyrvali.“

„Mé duše ztrápené, ty spáso, Kleandre,
děl Chariklés, „ach který z bohů olympských

tě poslal, abys nyní byl mou potěchou?
Jen mluv a pověz mi své útrapy, jen mluv!
Máš ty dřív mluvit, tys byl dříve uvězněn,
já teprv potom, nyní spoluvězeň tvůj.“

„Mou vlastí, Charikle, je Lesbos; pocházím
já ze vznešených rodičů a ctihodných,
mým otcem Kallistiás, mou matkou Kýdippé.
V mém sousedství tam žila Kalligoné, jež
se vyhýbala bděle mužským pohledům
a žila v části domu, v té co nejzazší.
Já o kráse té dívky zvěděl od služek,
vždyť Kalligonu sám jsem vidět nemohl,
a nestydím se o tom mluvit před tebou,
jenž stůněš, Chariklee, stejnou nemocí.
Já dary dával, posílů pomoc užíval,
až po obtížích pak jsem Kalligonu zhléd,
jak v prostém šatě z okna ven se vyklání.
Hned láskou k ní jsem vzplál, ač byla mladička;
tvář měla spanilou tak jako bohyně
a byla krásnější, než pověst hlásala.
Šíp Erótův buď svědkem a též Charitky,

že při pohledu na ni, Charikle, i ty
bys řekl, kdybys ovšem neznal Drosillu,
že Luna je jí matkou, otcem Hélios.
Všem srdce znehybnělo, kdo ji viděli,
kdo kráčet kolem ní, byl láskou uchvácen.
Kdo dbali o ni, těch (vždy skromná) nedbala,
ač vzněcovala všechny krásou líbeznou.
Vždyť byla děvčátko tak něžné, panenka,
a pohled na ni sváťel starce schýlené,
již sešlé, věkem ochablé, a nejenom
ty mladé bujné muže láskou planoucí.
Byl obraz Erótův v té dceři Hélia,
ba jeho věrná podoba, a dokonce
svým zjevem zářícím ho překonávala.

Ó, Eróte, ty z šelem zrozený, jsi jí
sám určil, ať jen mučí, drásá srdce mé;
tys mléko lvíce sál, či medvědice snad
ti k nakojení věmě dávaly. A já,
jak spatřil jsem ji, bol v střed srdce vnikl mi.
Hned touha nešťastná mě drtila a já
se zmítal, klesal — láska srdce drala mi.

A nespírala mě jen touha ukrutná:
(spíš Eros sám mě mučil) a já v srdci měl,
ach, tolik lásky k oné dívčiči prostotě
a smutku ve vzpomínce, jak jsem spatřil ji;
vzít jediný si polibek, tím síly dost
bych získal, Erótovým šípům vzdorovat.
Já tehdy nechtěl víc než dívčí polibek,
a to jak ze soucitu dárek milostný.
Já nezdržel se dál, i oslovil jsem ji:
„Znám, dívko, cosi, co je nad vše ostatní:
tvé rty tak líbat, to je sladší, než jíst med.“

Však ulekla se dívka těchto skrovných slov,
vždyť dosud byla zcela lásky neznalá.
Hned zahálí si tvář (jak jsem se vylekal!)
a těká s pousmáním v líce služebných,
vždyť zmocnil se jí stud; v té chvíli v rozpacích
ta dívka nevěděla, co as dělat má.
Zvyk zblednout mají dívky nečekající,
že někdo by snad na ně mohl upřít zrak,
když někdo znenadání se k nim přiblíží
neb když se odváží je náhle oslovit.

Já po tom setkání se domů odebral
a na lůžko si lehl. Byl jsem spalován
však žhavým ohněm lásky, neboť Eros mi
skrz oči pronikl až k srdci, ale tam
se nezastavil, šířil dál a dál svůj žár,
až oheň zachvátil všechny údy mé,
a já jsem tise naříkal sám u sebe:

„Ať nikdo šípů touhy už se nebojí,
ač otrávené jsou a ostře broušené,
vždyť Eros vyprazdňuje ve svém šílenství
jen proti mně svůj toulec plný těchto střel.
Ať křídél šelestu se nikdo neděsí:

tkví Eros v srdci mém, jak byl by přichycen
v něm lepem. Eróte, ach zlý ty Eróte,
ty, Eróte, jenž oheň dýcháš, kdybys byl
jen věděl, že je lepem natřena má hrud',
ty, chudáčku, bys neslét, na lep nechyt se.
Ach ty, jenž všechno krotíš, všeho odvážný,
všem vládneš, proč mě krutě trestáš, ač jsem ti
já neublížil? Ruku, nohy, sice ty
mi neutínáš, oči nevyilupuješ,

A nesvírala mě jen touha ukrutná
(spíš Eros sám mě mučil) a já v srdci měl,
ach, tolik lásky k oné dívce prostotě
a smutku ve vzpomínce, jak jsem spatřil jí;
vzít jediný si polibek, tím sly dost
bych získal, Erotovým šípům vzdorovat.
Já tehdy nechtěl víc než dívčí polibek,
a to jak ze soucitu dárek milostný
Já nezdržel se dál, i oslovil jsem jí:
„Znám, dívko, cosi, co je nad vše ostatní:
tvé rty tak líbat, to je sladší, než jíst med.“

Však ulekla se dívka těchto skrovných slov,
vždyť dosud byla zcela lásky neznalá.
Hned zahalí si tvář (jak jsem se vylekal!)
a těká s pousmáním v líce služebných,
vždyť zmocnil se jí stud; v té chvíli v rozpacích
ta dívka nevěděla, co as dělat má.
Zvyk zblednout mají dívky nečekající,
že někdo by snad na ně mohl upřít zrak,
když někdo znenadání se k nim přiblíží
neb když se odváží je náhle oslovit.

Já po tom setkání se domů odebral
a na lůžko si lehl. Byl jsem spalován
však žhavým ohněm lásky, neboť Eros mi
skrz oči pronikl až k srdci, ale tam
se nezastavil, šířil dál a dál svůj žár,
až oheň zachvátil všechny údy mé,
a já jsem tiše nařikal sám u sebe:

„Ať nikdo šípů touhy už se nebojí,
ač otrávené jsou a ostře broušené,
vždyť Eros vyprazdňuje ve svém šílenství
jen proti mně svůj toulec plný těchto střel.
Ať křídle šelestu se nikdo neděsí:

tkví Eros v srdci mém, jak byl by přichycen
v něm lepem. Eróte, ach zlý ty Eróte,
ty, Eróte, jenž oheň dýcháš, kdybys byl
jen věděl, že je lepem natřena má hrud',
ty, chudáčku, bys neslét, na lep nechyt se.
Ach ty, jenž všechno krotíš, všeho odvážný,
všem vládneš, proč mě krutě trestáš, ač jsem ti
já neublížil? Ruku, nohy, sice ty
mi neutínáš, oči nevytlupuješ,

svým šípem mi však vnikáš přímo do srdce
a hubíš mě jak krutý obr storuký,
zle bodáš, vraždíš, pálíš, žhneš a bičuješ
a trávíš, zabíjíš a usmrcuješ mě;
jak hrozná síla tvá, i oheň, peruť, luk!“

A já se takto mučil, ubožák, až pak
jsem posléz vymyslel si pro svou nemoc lék:
že pošlu dívce dopis s vroucím vyznáním.
Mou myslí prolétaly divné myšlenky,
že Kalligoné také láске podlehla,
když spatřila, jak krásný muž je Kleandros.
A ty se, Charikle, mým slovům nesmíš smát:
jak *teď* mě vidíš, jsem už ztrápen neštěstím,
pln špíny jsem a bledý, jak mě spatřuješ,
když v blátě, špíně ležím tady v žaláři.
Když sužuje se duše v těle bolesti,
že od předmětu touhy své je vzdálena,
pak musí se i celé tělo trápit s ní.“

„Máš pravdu, Kleandre: tvář muže mladého,
ta kvete, zůstává vždy krásná, jestli má

i duše důvod k radosti,“ řekl Chariklés.

Tu Kleandros: „Já dopis napsal a jej hned
jsem poslal Kalligoné, chtěje vyzkoušet,
zda důvěru má z něho ke mně, zdali snad
i ona ke mně chová city podobné.“

„Jen uživej té sladké lásky, Kleandre,
a z toho, cos jí právě poslal v dopise,
ty zamlčel mi nesmíš slovo jediné!“

„Tak poslyš tedy všechno,“ pravil Kleandros:
Má dívko překrásná, mám v myslí, jak jsem já
byl bez sebe, když těbe, sladkou, spatřil jsem;
když Charóna jsem včera potkal, jenž tě zná,
jak řekl, dřív než já, tu krátce ptám se ho:

„Ó, Charóne, ty věru kruté srdce máš
a nikdy nepoznals slast lásky skutečné,
ty uchvátit bys chtěl tu z dívek nejlepší
i s druhy svými věku stejného, ty chceš
tu vyhlášenou krásu porušit a též
ty velké oči zničit, jež mě zraňují?

Či snad se ovládneš, až spatříš krásu tu?“

Tak řekl jsem a on, ten silák hromotluk,
ten zpropadený Charón, pravil: „Zajisté!“
A na to já zas řekl důrazně: „Co chceš
to spáchat, Charóne, ty lotře lotrů všech?“
„Co zbývá, Kalligono? Říci »ano« l Hled,
zde jsem ti nablízku a vroucně prosím tě.“
„Sic krátký je to dopis,“ řekl Chariklés,
„však velmi chytře psaný,“ když jej vyslechl.
„Vždyť smrti představa a Charóna by snad
i zpuště mohla zlomit, natož dívku, jež
ti na ten dopis jistě přízeň věnuje.
Teď pověz, co ti ona odpovíděla,
vždyť ty, můj Kleandre to jistě dobře víš.“
„Ta dívka nedala mi odpověď, a jak
se zdá, buď dopis nedostala, nebo spíš
se věnovala družkám, vrstevnicím svým.
Slyš proto obsah mého listu druhého.“
„Což, drahý Kleandre, mi nechceš prozradit,
cos v třetím listě napsal?“ prosil Chariklés.

A na to Kleandros mu odpověděl: „Rád
i to ti řeknu, nuže dobře poslouchej;
má nemoc lepší se, když s tebou rozmlouvám.“
„Už od chvíle, kdy, dívko, spatřil jsem tvou tvář,
mám sladké písně Širén jenom za bajku.
Tvá krása větší je, než mohu vyjádřit;
víc kouzla dáváš mi, než snést lze: na koho
zrak upřeš, ztuhne — nelze prchnout před tebou.
Máš plavý vlas: zpět, zlato, skryj se do země!
Tvé oči září: co je drahokamů zář?
Tvá pleť je bílá: co je bělost perel všech?
Jak slunce zářící je, dívko, pohled tvůj,
já musím na něj myslit všude, trvale,
já zhasit nemožu žár žhavý lásky své,
ježž krutý Eros ve mně navždy rozničil.
Mám stále na myslí tvou božskou podobu
a hledám, toužím mít, co jednou spatřil jsem.
A uvnitř mého srdce přebohého
ten Eros ukrutný, to hadí plémě, ach,
se svíjí v kruzích jako had a hryže mi,
ach běda, hruď a uvnitř těla útroby.

Je ve tvé moci skončit tuto nemoc mou!
Jen uhas ten můj žár, mě chladnou vláhou svaž,
a toho hada, jenž mě svírá, dívko, hled
mi kouzlem svého hlasu z hrudi zapudit.“

„To, milý Kleandre, co říkáš,“ Charikiés
mu odvětil, „jsou znaky milence, to věč,
a toužícího srdce — zkušenosť tu mám.
Kdys Eróta, jenž vládne neomezeně
všem lidem a mě také zbavil všech mých síl,
sbor Charitek prý spoutal, dříve krutého
to pána, a jej krásným dívkám odevzdal
jak sluhu. Venuše pak světem bloudila
a nabízela všude dary nesmírné
jak výkupné a stále syna hledala
a prosila v tom žalu. I když někdo se
přec našel, kdo ho toužil vysvobodit z pout,
on nechtěl odejít, vždyť u těch Charitek
se naučil dál prodlévat a sluhou být.“

I řekl Kleandros: „Slyš, milý Charikle,
co napsal jsem té dívce v třetím dopise:

»Mně zdá se, Luno, že teď vidím světlo tvé,
jdu s tebou, s tebou dlím a s tebou dýchám též.
Tys radost má, tys také šíp mých bolestí.
Tys nemoc má a tys i na mou nemoc lék.
Tys starost má i život bezstarostný zas.
Tys život můj, i když jsem mrtev — jaký div?
Má smrt jsi, ač jsem živ — ten zátrak! Příroda
ti při stvoření dala všechny půvaby:
plet' bílou, růžovou i jasně zářící.
Ó jakou hvězdu skvělou, hvězdu velikou,
ty Luno světlonosná, matko plodivá,
jsi v této naší době na svět zrodila!
Když stůněš, stůňu. Radost máš? Mám radost též.
Když trpíš, trpím též. Ty lkáš? Pak lkám i já.

To jedině mě trápí, trýzní, sužuje:
jsem proklán šípem, co jsem ubohý tě zhléd,
ty pro mne však máš stále srdce kamenné,
vždyť nedalás mi ihned na mé srdce lék,
tak těžce zraněné — teď v ráně hnisavé
a zanicené, ach, už červi lhnou se
a ty teď pozvolna mé tělo stravují.
Tak silně Erós stále lukem napjatým

mě drásá, tiskne, hubí, těžce zraňuje
a bodá, řeže, ničí, seká, mučí jen.
Pojď ke mně, na raněné srdce pohlédni,
i na mou hrud', již protkla střela smrtelná.
Ach nalij do mé hrudi rosu přesladkou,
jak víno a jak olej na tu ránu mou.
Sem přilož prsty své jak křišťál zářící
a uchop moje srdce silně zmučené.
Svou nejjemnější roušku prostři nade mnou
a od záplavy červů ránu vyčisti,
vždyť hlodají mi srdce, vnitřek sžarají.
Buď, prosím, šťastna za mou záchranu, ať já
jsem šťasten za tak velké dobrodiní tvé!
Ach učiň tak! A pod pokrývkou jednou dva,
jak touží moje srdce láskou planoucí,
již vstupme do manželství — hodni závidí.«

Však chceš-li, Charikle, já už umilknu,
a ne-li, poslyš obsah listu čtvrtého.
„Jen čti ho, Kleandre,“ tak pravil Chariklés.
„Slyš tedy slova plná zármutku, jež jsem
já poslal Kalligoně,“ řekl Kleandros

a začal číst svůj smutný dopis:

»Přijmi teď

zde zlaté jablko, jež nápis nechová.

Ó, Kalligono, celá krásná, kdyby v něm
i nápis byl, jak spor by vznikl o tebe?

Vem jablko si, krásko — krásná, jediná
jsi v shromáždění dívek, krásná nad jiné.

To dosvědčí sám Mómos, který s námi kdys
se beze slova, němý, díval na tebe,
jak šlas hned vzpřímeně, hned k zemi klopcíc zrak:
ten zakousl se do rtů, ztuhlý úžasem.

Ach, nesvrášťuj a nechmuř v hněvu obočí!

Jed Erótův mě, běda, ničí úplně,

jsem od plamene jeho zcela spalován.

Jak poutník, jehož týrá úpal sluneční,

já nalezl jsem tebe, strom, jenž vrhá stín.

Kež celou noc bych k tobě mohl přimknout se
jak břečtan k dubu — musím pravdu mluvit jen.

Oč krásnější je jaro nežli zimní čas,
jak slavík nad vrabce, plod sladký nad trnku,
oč předčí panna ženy třikrát provdané,

tak tvoje tvář, ba pouhý stín mě okouzíl,
když včera na tobě mé oči utkvěly
Vždyť sama Venuše, jak zdá se, vložila
své ruce na tvá ňadra, dívka, Charitky
tvé tváři daly darem krásu líbeznou.
Tak na mysl mi přišlo, že jsi Pandóra,
ta, o níž vyprávějí báje pradávné.
Leč ta je výtvar bajek: tebe, dívko, však,
ty krásná Kalligono, tebe pravdy řeč,
tak jasná, průhledná, nám stáváš před oči
jak opravdový zárazk slunci podobný
neb nebi posetému mořem jasných hvězd.«

Když nemohl jsem dále unést lásku svou,
já poslal jí četné listy, Charikle.
Co dál? Já ubožák vzkaz dostal konečně,
že v noci mohu se až k síni dostavit,
v níž přebývala ona dívka nejsladší.
Když už se přiblížila chvíle večerní,
já uchopil jsem lyru stříbrem zdobenou,
strun jejích dotýkal se jemným dotekem

a ubíral se k dívce za zvuku těch strun
(a pocit pýchy měl jsem, že jsem víc než bůh)
a tuto sladkou píseň při chůzi jsem hrál:

*Ó měsíční ty záři, sviť mi na cestu!
Kdys v pláči Niobé se v kámen změnila,
když přejít nemohla svých dětí ztrátu;
a Prokné, ta když syna usmrtila,
se proměnila v ptáka prosíc o křídla.
Ó měsíční ty záři, sviť mi na cestu!*

*Kéž, mocný Die, bych se změnil v zrcadlo
a ty ses, Kalligono, ve mně zhlížela!
Kéž v pestrý šat se změním, zlatem prokvaný,
a tvého něžného se těla dotýkám!
Ó měsíční ty záři, sviť mi na cestu!*

*Kéž vodou bych se stal a šťastně omýval,
a denně, na tvé tváři každé místečko!
Kéž byl bych vonnou masťou a tak potíral
tvé rty a líce, ruce, ústa, oči tvé!
Ó měsíční ty záři, sviť mi na cestu!*

Ach k čemu velké věci, když je nelze mít?
Mně stačí, abych stal se zlatým střevíčkem
a cítil, jak mě jemným tlakem stiskují,
když jdeš, tvé nožky s bělostnými kotníky.
Ó měsíční ty záři, sviť mi na cestu!

Dal Zeus místo ohně lidem jmači,
a hrozný oheň tím, že stvořil ženu. Kéž
ach nikdy tento oheň, plemeno všech žen,
kéž na svět nepřišlo a život neveslo!
Ó měsíční ty záři, sviť mi na cestu!

Vždyť jestli vzplane oheň, někdo může zas
ho snadno uhasit, však žena vnese-li
žár do duše, ten nelze nikdy uhasit,
když příroda jí dala něžnou, slíčnou tvář.
Ó měsíční ty záři, sviť mi na cestu!

Vždyť ty, jež zachránila v bitvě statečnost,
neb ty, jimž krutý meč hlavu nesrazil,
též ty, jež neurčila nemoc na lůžko,

jež rázná ruka z nebezpečí vyručala
(ó měsíční ty záři, sviť mi na cestu!),

též ty, jež nezhubily strasti životní,
jež nesevřela pouta, tíha řetězů,
i ty, co bez tíživých žijí starostí
a klidným životem jak v dobách Kronových
(ó měsíční ty záři, sviť mi na cestu!),

ty všechny žena, která sladce švitoří
a ničí mladá těla v květu jinošství,
ta blesky zářnými, jež metá za sebe,
vždy jak by žhavým ohněm muže spaluje.
Ó měsíční ty záři, sviť mi na cestu!

Též rty tvé, Kalligono, oheň jsou planoucí
a úžas jímá všechny, kdož tě uvidí;
žár sálá z tebe, prýščí rosa chladivá,
jež láká mě, však oheň zase odhání.
Ó měsíční ty záři, sviť mi na cestu!

*Kdo zdaleka tě spatří, hoří plamenem,
kdo však se přiblíží k tvým rtům a zmocní se
byť jenom políbku, ten kapkou chladivou
a rosou příjemnou se rázem osvěží.
Ó měsíční ty záři, sviť mi na cestu!*

*Ó rosný plameni, ty roso plamenná,
mě sežehnutého a popáleného
svým zářem zase utiš, osvěžení dej
mi rosou sladkých rtů, již do mých natiješ.
Ó měsíční ty záři, sviť mi na cestu!*

III

Tak cestou zpíval jsem, jak slavík na jaře,
až dívku našel jsem a spatřil. Pravila
mi první: »Zdráv buď, zdráv, ty snoubenče mých
snů!

Bůh lásky předevěřím ke mně přistoupil
(byl večer), Kleandre, a se mnou spojil tě,
jak řekl, velmi dojat tvými slzami.
Ty rozvaž, rozvaž, Kleandre, co činit dál,
věc naše aby měla úspěch bezpečný.